

Vrijgegeven voor vervolging

De droom van de gemeenschappelijkheid spat uit elkaar als hij zijn davidster laat zien, het geschenk van zijn grootmoeder. Daarmee heeft hij vrijwillig gedaan wat de Duitse Joden in de nazitijd gedwongen moesten doen.

Een joodse jongen op een school in Berlijn. De andere leerlingen praten niet met hem, roepen hem scheldwoorden achterna, noemen hem strontjood. Wachten hem op bij de hoek van de straat om hem in elkaar te slaan.

Wanneer speelt dit verhaal? Dat kan alleen maar in de Hitlertijd zijn, in de jaren-30 en de jaren-40. De andere kinderen, dat zijn de kinderen van nazi's. Maar het verhaal van Arye Shalicar speelt in het Berlijn van onze tijd. De kinderen, die de joodse jongen uitschelden en in elkaar slaan, zijn Duitsers met een migratieachtergrond, kinderen en kleinkinderen van Turken en Arabieren.

Toen Arye Shalicar in Israël zijn levensverhaal opschreef, dat op 1 oktober onder de titel *Een natte hond is beter dan een droge Jood* verscheen, wist hij niets over Sarrazin en de discussie rondom de integratie. Hij wilde belastende herinneringen van zich af schrijven: herinneringen aan zijn kinderjaren en jeugd in Berlijn. Arye, geboren in 1977 in Göttingen, is de zoon van naar Duitsland geëmigreerde Perzen, die zich van andere immigranten uit islamitische landen in één ding onderscheiden: ze zijn Joden. De omstandigheid, dat zij hun Jood zijn verzwijgen, zegt genoeg over de situatie van de Joden in Iran. Heel verhelderend is het hoofdstuk van het boek, waarin Arye uit verhalen van zijn ouders en familieleden het leven van de kleine joodse gemeenschap in het rijk van de moellahs reconstrueert.

De muren bleven staan

Zijn vader werd nog geboren in de *mellah*, het traditionele joodse getto in islamitische landen, in Iran *mahle* genaamd. Anders dan in Europa zijn de muren van dit getto niet gevallen: geen Franse revolutie, geen burgercode, geen burgerlijke emancipatie van de Joden. In 1948, onmiddellijk na de oprichting van de staat Israël, werden er bijna een miljoen Joden uit islamitische landen verdreven, een verdrijving, die nauwelijks – anders dan de Palestijnse – genoemd wordt. Dat ligt ook aan het feit, dat de joodse staat deze bijna een miljoen mensen in korte tijd opnam en socialiseerde, terwijl de Palestijnse vluchtelingen in Syrië, Jordanië of in Libanon nu nog steeds in vluchtelingenkampen wonen.

De familie van Arye Shalicar behoorde tot de weinigen, die bleven. Eerst. De pesterijen van de autoriteiten en de vijandigheid van de burens zorgen er echter voor dat de familie langzamerhand emigreert, gedeeltelijk naar de VS, gedeeltelijk naar Israël of – zoals de ouders van Arye – naar Duitsland. Zijn vader vindt werk bij Karstadt, zijn moeder maakt zich in Berlijn zelfstandig met een boetiek. Een immigrantenfamilie, die succesvol integreert. Het gezin woont in Berlin-Wedding. Arye en zijn broers en zussen bezoeken Duitse scholen, Hauptschule of gymnasium

In de zomer vliegt de familie naar Israël, waar familieleden wonen, ook de beide oma's. Zij geven hun kleinzoon, voordat hij naar Berlijn teruggaat, een gouden kettinkje met een davidster zonder hierin ook maar enig kwaad te vermoeden. De zeshoekige ster is tegenwoordig zo'n alledaags symbool, dat het buiten hun voorstellingsvermogen ligt dat dit in een democratisch, westers land zoals de Bondsrepubliek Duitsland voor problemen zou kunnen zorgen. Arye draagt de ketting met de davidster als hij in de herfst weer naar zijn

Berlijnse school gaat. Ook hij is zich van geen kwaad bewust, want veel jongens in zijn klas dragen gouden kettingen met hangers, zijn Turkse buurman op school bijvoorbeeld een gouden zwaard. Tevergeefs probeert de vader van Arye hem ervan te overtuigen de Davidsster onder zijn T-shirt te dragen. De zoon houdt zich hier niet aan. Daarmee begint zijn martelaarschap, het martelaarschap van een Jood in het huidige Duitsland.

Want op de Berlijnse school van Arye zitten veel moslims. Tot nu toe hebben ze Arye als een van de hunne beschouwd, omdat hij uit Iran komt en Perzisch spreekt. Omdat hij, net zoals zij, het kind van migranten in Duitsland is. 'Als zwartharige met donkere ogen en een donkere huidskleur van Oriëntaalse afkomst werd ik geaccepteerd. Bijna iedereen om mij heen zag er precies zo uit.' De droom van de gemeenschappelijkheid spat uit elkaar als hij zijn davidster laat zien, het geschenk van zijn grootmoeder. Daarmee heeft hij vrijwillig gedaan wat de Duitse Joden in de nazitijd gedwongen moesten doen: zich uiterlijk als Jood herkenbaar maken. Voortaan is hij in de straten rondom station Gesundbrunnen, tientallen jaren na Hitler, midden in een samenleving die haar verleden verwerkt en verklaart van haar fouten te hebben geleerd, tot vervolging vrijgegeven, een getekende, een slachtoffer.

Ook in deze hoofdstukken bewaart het boek van Arye Shalimar zijn koele, onbewogen humoristische toon op de achtergrond. Hij beschrijft nauwkeurig hoe men hem gepest, vernederd en mishandeld heeft. 'Tot dan toe behoorde ik bij de meerderheid,' schrijft hij, 'nu was ik verstoten naar de minderheid van de christenen respectievelijk niet-moslims.' De jongens in zijn klas praatten niet meer met hem. Op straat wordt hij tegengehouden door een jonge Turk, met wie hij tot dan toe had gevoetbald, die zegt: 'Jood, ik wil je hier nooit meer zien. Als ik je de volgende keer weer zie, zal het slechter met je aflopen.' Het absurde aan deze mededelingen is, dat ze plaatsvonden in de Duitse taal, de enige taal die al deze immigrantenkinderen een beetje gemeen hebben.

Het is een bonte volkerenmengeling: Turken, Libanezen, Arabieren, Iraniërs, Koerden. Onder elkaar bestaan er etnische spanningen, haat en rivaliteiten, maar naar buiten toe, tegen christenen en Duitsers, ook tegen Arye, de joodse paria, verenigt hen de grote gemeenschappelijkheid moslim te zijn. Wie de historie van de islam ook maar een beetje kent, weet, hoe weinig deze gemeenschappelijkheid eigenlijk voorstelt. Tot op de dag van vandaag wordt het Midden-Oosten verscheurd door gevechten en oorlogen tussen Soennieten en Sjiïeten, Arabieren, Iraniërs, Turken, Koerden. Maar hier, in de Berlijnse migrantenbiotoop, schijnt de Koran verenigende kracht te bezitten.

Arye werd door een Arabische Koerd uit zijn benarde positie bevrijd, die het niet interesseerde dat hij Jood was, die hem bescherming door zijn machtige clan aanbood. Echter voor de prijs, dat Arye lid zou worden van zijn straatbende. 'Ik had de keuze, meedoen of slachtoffer zijn,' zei Arye, toen we hierover met hem spraken in Jeruzalem. 'In Berlijn zou ik nu of crimineel of dood zijn.' Arye werd gearresteerd, zou bijna in de gevangenis zijn terechtgekomen, maar het sprak voor hem dat hij in het Duitse leger wilde. Daar, onder Duitsers, heeft hij helemaal geen last meer gehad van vervolging.

Hij vervulde zijn militaire dienst en bracht daarna een jaar bij familieleden in Amerika door. Daarna besloot hij naar Israël te gaan. Daar ging hij nog een keer in het leger, waar hij het intussen tot kapitein heeft gebracht, en haalde zijn diploma aan de Hebreeuwse universiteit. Op grond van de vele talen die hij spreekt, nam het ministerie van defensie hem aan als legerwoordvoerder voor Europa. Enkele weken geleden is hij in Jeruzalem getrouwd: met een meisje, dat uit Duitsland is geïmmigreerd.

De autobiografie van deze 33-jarige is adembenemend. Eén van de hoofdstukken in zijn boek heet 'Een hele normale Berlijnse jongen', en inderdaad: de Israëlische officier Arye Shalicar is eigenlijk een Berlijner.

'Deze stad heb ik nu de rug toegekeerd,' schrijft hij. 'Mijn Berlijn was niet het Berlijn van de nieuwsberichten, van de toeristen of de kunstenaars. Ik heb een Berlijn van de haat en de vooroordelen meegemaakt (...) Ik voelde me daar bedrukt en gepijnigd. Ik voelde me niet meer vrij.'

Arye Sharuz Shalicar: *Een natte hond is beter dan een droge Jood* – het verhaal van een Duitse Iraniër die Israëli werd.

de link verwijst naar een artikel in de *Tageszeitung* van 24-09-2010, dat geschreven werd door Chaim Noll

Vertaald uit het Duits door: E.J. Bron

http://loorschrijft.web-log.nl/verwondering_is_het_begin/2010/10/vrijgegeven-voor-vervolging.html